



# Yritykset kehitysyhteistyössä – suomalainen pk-sektori kehityksen edistäjänä

## Mistä on kyse?

Tutkimus on osa Suomen UNICEFin johtamaa UniResearch-tutkimushanketta, jossa tarkastellaan kehitysyhteistyön murrosta, yritysten ja järjestöjen yhteistyön edellytyksiä sekä yhteistyön vaikutuksia globaalien kehitystavoitteiden saavuttamiseen.

Kehitysyhteistyössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia niin politiikassa, toimintatavoissa kuin rahoituksessakin. Suomi on useiden muiden avunantajien tapaan pyrkinyt lisäämään yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön erilaisin yrityksille suunnatuin rahoitusinstrumentein. Muutos on tapahtunut nopeasti, joten uutta tutkimustietoa tarvitaan selvittämään, millä tavoin nykyiset toimintamallit edistävät kehityspoliittisen linjauksen tavoitteiden saavuttamista.

Tämä tutkimus tarkastelee suomalaisten pk-yritysten näkökulmia ja valmiuksia osallistua kehitysyhteistyöhön kehityspoliittisen linjauksen mukaisesti. Tavoitteena on ymmärtää, mitä yritykset itse ajattelevat käynnissä olevasta murroksesta ja kuinka ne näkevät mahdollisuutensa tuottaa politiikkalinjausten mukaisia kehitysvaikutuksia.

## Tutkimuksen toteutus

Kyseessä on laadullinen tutkimus, joka toteutettiin teemahaastatteluin. Tutkimuksessa haastateltiin 14:ää

suomalaista, eri toimialoja edustavaa pk-yritystä, joille oli myönnetty Finnpartnership-liikikumppanuustukea tai BEAM – Business With Impact -rahoitusta vuosina 2015–2016. Haastattelut tehtiin aikavälillä marraskuu 2016 – tammikuu 2017. Tämän lisäksi haastateltiin kolme asiantuntijaa, joilla on pitkä kokemus pk-yritysten tukemisesta kehittyvien markkinoiden liiketoiminnan käynnistämiseksi. Tutkimusotoksen pienuudesta johtuen tutkimustuloksia ei voida yleistää koskemaan koko pk-sektoria, mutta tulokset voidaan nähdä suuntaa-antavina.

## Tutkimuskysymykset:

1. Miten suomalaiset pk-yritykset näkevät kehitysyhteistyön ja roolinsa siinä?
2. Miten pk-yritysten kehitysmalliiketoimintaa ohjaavat tekijät kohtaavat kehitysyhteistyön tavoitteet?
3. Miten pk-yritykset näkevät toimintansa kehitysvaikutukset?
4. Millaisia mahdollisuuksia pk-yritykset näkevät kehitysyhteistyössä?

## Yhteenveto keskeisistä tuloksista

Tulokset tuovat esille yritysten kriittisen suhtautumisen perinteiseen kehitysyhteistyöhön, jota ne pitävät tehottomana. Yritykset eivät myöskään näe itseään kehitysyhteistyötoimijoina. Yritykset kuitenkin kokevat edistävänsä kehitystä liiketoimintansa keinoin ja toivat esille vahvuuksiaan, kuten pitkäjänteisyyttä ja innovatiivisuutta, verrattuna perinteisiin kehitysyhteistyötoimijoihin.

Tulosten perusteella voidaan sanoa, että järjestöjen ja yritysten välisen yhteistyön edellytykset ovat lähtökohdiltaan vähäisiä, sillä yritykset näkevät järjestöt ensisijaisesti asiakkanaan tai paikallisen kontekstin asiantuntijoina. Yritykset eivät tunnista muita mahdollisuuksia yhteistyöhön järjestöjen kanssa, vaikka pitävät eri toimijoiden osallistumista kehitysyhteistyöhön tärkeänä.

Tutkimukseen osallistuneet yritykset tarjoavat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväää kehitystä edistäviä tuotteita ja palveluita ja pyrkivät niiden kautta tarjoamaan ratkaisuja kestävään kehityksen haasteisiin. Muilta osin liiketoiminnan tavoitteilla ei juurikaan ole rajapintaa kehityspolitiikan asettamien tavoitteiden kanssa. Tutkimus osoittaa, että kannattavan ja kasvuhakuisen kehitysmalliiketoiminnan yhdistäminen kehitysyhteistyön tavoitteisiin ja etenkin köyhyyden vähentämiseen on pk-yrityksille haastavaa.

Yrityksillä ei myöskään ole selkeää kuvaa siitä, mitä kehitysvaikutuksilla tarkoitetaan, vaan ne pitävät kaikkia toimintansa tuloksia vaikutuksina: ympäristöystävällisen tai kestäväää kehitystä edistävän tuotteen tai palvelun katsotaan itsessään saavan aikaan kehitysvaikutuksia.

Tutkimustulosten pohjalta voidaan todeta, että yritysten liiketoiminnan suorat vaikutukset köyhyyden vähentämiseen kehitysyhteistyön tavoitteiden mukaisesti ovat vähäisiä mm. seuraavista syistä:

- Yksityisen sektorin kohteena ovat lähinnä keskitulotason maat vähiten kehittyneiden maiden sijaan.
- Yritysten asiakaskunta koostuu yleensä paikallisista yrityksistä tai keskiluokasta, ei alhaisen tulotason yhteisöistä ja heikoimmassa asemassa olevista ryhmistä.
- Yritykset eivät pysty tarjoamaan palveluita ja tuotteita maaseudulla asuville, köyhille, heikossa asemassa oleville naisille ja lapsille ja vammaisille. Ne toimivatkin tässä suhteessa eri tasolla kuin järjestöt, jotka suuntaavat toimintansa näiden heikoimmassa asemassa olevien ryhmien aseman parantamiseen.
- Työllistymismahdollisuudet aukeavat pääsääntöisesti vain kouluttautuneelle väestölle.
- Paikallinen yksityinen sektori on lähinnä asiakkaan roolissa, joten vaikutukset paikalliseen talouteen ja työllistymiseen ovat pienet.
- Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta yritykset eivät ole rakentaneet sellaisia

liiketoimintamalleja, joissa vähävaraiset yhteisöt nivotaan osaksi yritysten arvoketjuja kuluttajina, tuottajina, jälleenmyyjinä tai jakelijoina.

## Suosituksukset

Suomi haluaa edistää kehityspoliittiseen agendaan linkittyvää suomalaisten yritysten liiketoimintaa kehittyvillä markkinoilla kehitysyhteistyörahoitusta käyttäen sekä lisätä järjestöjen ja yritysten välistä yhteistyötä. Tämän toteutumiseksi ehdotetaan tutkimukseen pohjautuen seuraavia toimenpiteitä:

- Kehityspoliittinen linjaus tarvitsee selkeän vision, strategian ja toimeenpanosuunnitelman, jossa määritellään selkeästi myös yksityisen sektorin rooli ja vastuu linjauksen toimeenpanossa sekä köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämisessä.
- Suomalaisten yritysten mahdollisuudet ja intressit kestävään kehityksen tavoitteiden edistämiseen tulee arvioida realistisesti esimerkiksi lisätutkimuksen avulla.
- Rahoitusinstrumenttien soveltuvuus ja kehittäminen tulee arvioida yksityisen sektorin strategian ja toimeenpanosuunnitelman pohjalta. Rahoitusinstrumenttien kriteerien tulee olla tavoitteiden osalta yhtäläiset kaikille toimijoille.
- Järjestö-yritysyhteistyön lähtökohdat ja edellytykset tulee arvioida realistisesti, jotta jaetun arvon tuottaminen molemmin puolin on mahdollista.
- Rahoitusmallia tulee kehittää tukemaan paremmin järjestö-yritysyhteistyön eri vaiheita. Lisäksi tarvitaan vaihekohtainen arviointimekanismi.

## Lisätietoa

Tutkimuksen johtaja **Annika Launiala**,  
050 575 6797, annika.launiala@unicef.fi  
www.unicef.fi/uniresearch

Tutkimus linkittyy seuraaviin kestävään kehityksen tavoitteisiin

